Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVI. Ч. 199. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СУБОТА, 1-го ВЕРЕСНЯ 1979 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, SEPTEMBER 1, 1979 No. 199. VOL. LXXXVI.

УСПІШНІ ВИСТУПИ РАЇСИ МОРОЗ В ЕВРОПІ

Франкфурт, Німеччина (Телефоном).—Дня 17-го серпня ц.р. пані Раїса Мороз виїхала до Німеччини, щоб провести ряд пресових конференцій, дати кілька інтерв'ю і виступити перед німецькомовною публікою в Австрії, Швайцарії і Німеччині з метою з'ясувати стан репресій в Україні і поділитися своїми думками про відносини в совєтських тюрмах і таборах та з'ясувати становище родин інакодумаючих в Україні. Пані Мороз говорить вільно по-німецьки.

Раїса Мороз

На пресову конференцію з австрійською пресою 27-го серпня у місті Фрайлясінг прибуло 10 журналістів, які на підставі прочитаної заяви, ставили питання до русифікації в Україні та становища українських Церков і віруючих. Відбулося окреме інтерв'ю з австрійським радіо і найповажнішою австрійською газетою „Зальцбургер Нахріхтен".

Цього ж вечора 27-го серпня пані Раїса Мороз, відчитала у Мюнхені, в переповненій авдиторії УВУ, доповідь про становище українських політв'язнів та їхніх родин. У своїм вступі вона подала тло соціяльних національних, економічних репресій в Україні, яке викликує протест на інакодумство.

У дискусійній частині вечора пані Мороз зуміла дати вичерпну, ділову відповідь на цілий ряд питань слухачів.

28-го серпня пані Мороз була гостем української редакції „Радіо Свобода", що перебрало її доповідь у програму своїх авдицій і взяло з нею окреме інтерв'ю.

Рівнож і російська та польська редакції запросили пані Мороз на інтерв'ю, у яких вона підкреслила русифікацію українських садків і шкіл та важкі умови для українських віруючих.

В програмі пані Мороз є ще виступи у Швайцарії в Інституті „Віра в другому світі" та перед церковними греміями, що опікуються совєтськими в'язнями.

Далі інтерв'ю з радіо „Дойче Велле" і католицьким пресовим агентством. Під кінець перебування пані Мороз в Европі відбудеться доповідь для членів Міжнародної Амнестії, що опікується українськими в'язнями.

У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ ВІДЗНАЧЕНО 60-РОКОВИНИ ПОХОДУ УКРАЇНСЬКИХ АРМІЙ НА КИЇВ

Філядельфія, Па. (О. Лий) — Тут, в неділю, 26-го серпня ц. р. філядельфійська громада, заходами Ділового Комітету Українських Ветеранських Організацій Філядельфії під патронатом місцевого Відділу УККА, врочисто й соборно відзначила 60-ті роковини побідного походу Об'єднаних українських Армій УНР й УГА на Київ та його здобуття -го серпня 1919 року.

Це свято, що відбулось на просторій й прекрасній посілості парафії укцеркви св. Архистратига Михаїла в Дженкінтавні коло Філядельфії, почалось о 2-ій год. по полудні Соборним Польовим Молебнем в наміренні Українського Народу, що його спільно відслужили українські православні священики — філядельфійський декан УПЦ о. митрат Степан Біляк і митрофорний протопресвітер о. Віталій Коваленко та українські католицькі священики - парох церкви св. Архистратига Михаїла о. Лев Любінський та о. Тарас Лончина, адміністратор Філії Українського Католицького Університету ім. св. Климента-Папи у Філядельфії. До церковних відправ прекрасно співав парафіяльний хор. Глибоку змістом релігійно-патріотичну проповідь, нав'язавши до хвилини свята виголосив о. парох Лев Любінський. Почесну стійку, побіч національних, українського й американського, прапорів, держали ветерани Армій УНР, УГА, 1-ої Української Дивізії УНА, УПА та Українського Резистансу враз із своїми братсько-організаційними прапорами ОбВУА, Братства кол. вояків Української Дивізії та СВУР. Закінчився цей Соборний Молебень загальним співом пісні-молитви „Боже Великий, Творче Всесильний".

Святочна частина продовжувалась потім дальше при участі понад 800 учасників, в тому коло 50 ветеранів усіх українських армій, на просторій площі де уставлено підвищення, а великий напис „60-ліття походу на Київ" прибраний вітками червоної калини й зелені, із національними й ветеранськими прапорами обабіч та великим золотим Тризубом у горі, зовражували святочне відзначування цього історичного моменту. Мистецьке оформлення польової сцени треба завдячувати невсипущій праці українських акторів Юлії й Володимира Шашаровських.

Відкрив святочну частину дня голова Парафіяльної Ради св. Михаїла Теодор Крочак, привітавши від імени парафії українських ветеранів — учасників походу на Київ у 1919 р. дальше програмою проводив автор українських

(Закінчення на стор. 5)

Нова українська радіопрограма в Метрополії Ню Йорку

Ню Йорк (Р. Ю.). — Почавши від 5-го вересня ц. р., мешканці Ню Йорку та метрополії зможуть слухати нову українську радіопрограму „Луна України". „Луна України" передаватиметься щосереди в годинах 7-8 вечора на хвилях: WFUV-FM-90.7 FM.

Радіопрограмою проводитиме Андрій Метіль, студент з Фордгемського університету, який є власником цієї радіостанції. Андрій Метіль плянує інформувати українську громаду про важливі події у цій околиці. В програмі щотижня подаватиметься календар подій — забави та інші імпрези.

У справах радіопересилання можна писати на адресу: Echoes of Ukraine P.O. Station 37 Bronx, New York 10458.

З уваги на „День Праці" газета не появиться з датою вівтірка, 4-го вересня ц. р. Чергове число „Свободи" буде друкуватися у вівторок з датою 5-го вересня.

АМЕРИКАНСЬКІ СЕНАТОРИ ВІДВІДАЛИ МОСКВУ ГОВОРИЛИ ПРО РЕДУКЦІЮ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Москва. — П'ять американських сенаторів з обох партій відвідали впродовж трьох днів Москву і розмовляли довго з прем'єром Алексієм Косигіним, Георгієм Арбатовим та деякими іншими кремлівськими „вождями", які мають голос у справах зброєння і переговорів з ЗСА про обмеження стратегічної зброї. Американські сенатори — за заявою, яку склав перед журналістами сен. Джозеф Байден з Делевар, — поінформували своїх совєтських співрозмовців про застереження, що їх має Сенат до ратифікації САЛТ 2, при чому заторкнули найважливішу проблему — не обмежування різних родів зброї у розвитку в майбутньому, а говорити про редукцію існуючих родів зброї та війська. Названий сенатор твердить, що він виніс враження, що совєти, які в 1977 році відкинули з місця суґестію президента Картера про потребу редукції існуючих збройних сил, тепер схиляються до цієї проблеми.

Названий сенатор звернув увагу совєтським „спецам" від справ зброєння і роззброєння, що збройні сили СССР плюс його сателітів куди перевищують збройні сили Атлантійського Оборонного Союзу і що така сама диспропорція існує між різними родами зброї. Тому ЗСА — казав названий сенатор — мусять судити про політичні інтенції Совєтського Союзу на основі його розбудови своїх збройних сил та побільшування совєтської і сателітньої збройної сили в Европі. Леонід Брежнєв відпочиває на Криму, але американські сенатори сподіються що перед своїм відлетом матимуть змогу говорити також із ним.

„Волл Стріт Джорнел" відмовляє Україні право на самовизначення

Ню Йорк. — Один із 4-ох щоденників у Ню Йорку, відомий орган американського фінансово-промислового світу, „Волл Стріт Джорнел", у передовій статті у числі з 27 серпня ц. р. написав, що змагання курдів і українців „це не є вимогами людських прав", але „незалежний Курдистан і незалежна Україна — це так як незалежна Конфедерація"—себто південні стейти Америки, які своїм проголошенням незалежности в 1861 році дали поштовх до Громадянської війни. Обурливе порівняння України з південними стейтами Америки, які не мали права до окремішньої від північних стейтів державної суверенности, вказує ще раз на повну іґноранцію, навіть поважних американських інтелектуалів, журналістів і публіцистів, до історії Сходу Европи та зокрема історії України.

Афганська військова бригада перейшла на сторону повстанців

Пешавар, — Пакістан. — Пресове агентство Пойтер повідомляє, що гарнізон міста Асмар у східній частині провінції Кунар збунтувався й повністю перейшов на сторону повстанців, які борються проти прокомуністичного режиму президента Могаммеда Таракі.

Повстання почалося з того, що командар бригади, яка знаходиться в місті Асмар, дав наказ, — як поінформував представник афганських повстанців, — розстріляти декількох партійних комісарів, які були приділені до його частин. Старшини й вояки цієї бригади підтримали свого командира. Під час цього повстання був також убитий губернатор і командуючий військовими силами провінції Кунар. А четверо совєтських військових дорадників, які були приділені до штабу бригади, взято в полон.

Ціла бригада приєдналася до повстанських частин, які обсадили місто Чаґасарей. В числі зброї, яку передав партизанам збунтований ґарнізон, — декілька тисяч совєтських автоматів типу „Калашніков", п'ять габиць, двадцять зенітних гармат і велику кількість бойових запасів.

В південній частині Афганістану, на шляху Кабул-Кандагар, під час сутичок між повстанцями і прихильниками Таракі загинуло понад 50-ть прихильників сучасного режиму.

Фундація УВУ в ЗСА допомагає сплачувати дім в Мюнхені

Мюнхен Німеччина (УВУ). — Двох членів Президії Фундації УВУ у ЗСА, д-р П. Ґой та д-р В. Лучків, були у зв'язку із англомовними курсами (спільними із Ракленд коледжом) у Мюнхені. З тієї нагоди відбулися два важливі засідання Сенату УВУ та Проводу Товариства Приятелів УВУ у Німеччині із гостями, тим більше що одночасно перебував у Мюнхені і третій член Президії Фундації із ЗСА д-р Я. Моцюк. На засіданні, 23-го липня та 11-го серпня проаналізовано ситуацію та усталено напрямні співдії на майбутнє. Президія Фундації рішила докласти всіх зусиль, щоб сплатити останню рату боргу колишньому власникові будинку, найправдоподібніше у жовтні ц.р. Всі дотеперішні вплати Фундації на Дім будуть нотаріяльно забезпечені й відповідно записані у ґрунтових книгах Мюнхену. Після сплати останньої належности власникові залишиться на домі ще тільки незначний гіпотечний борг (перейнятий від власника зі закупівлею дому) у висоті приблизно 6 відсотків ціни закупівлі. Вирішено повести кампанію, щоб до Ювілею 60-ліття УВУ (січень 1981 р.) всі борги були сплачені, а сам будинок відновлений.

Як відомо, минулими роками відбулися чотири успішні англомовні курси УВУ улаштовувані спільно із Центральним Мічіґенським університетом, що їх зорганізував проф. д-р І. Каменецький. Цьогорічний курс із Ракленд коледжу зорганізовано на підставі спеціяльної домови на подібних засадах; були два трикредитові курси (45 годин викладів) на теми: „Вибрані питання Східньої Европи" та „Слов'янська культура й цивілізація" Студентів було 14. Існує плян скоординувати в майбутньому різні подібні ініціятиви й приступити до створення „консорціюм", тобто зробити домову кількох університетів із ЗСА, які спільно із УВУ улаштували 6 англомовний курс Сходознавства у Мюнхені.

ДОНАЛД МКГЕНРІ — НОВИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ АМБАСАДОР ДО ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

Об'єднані Нації, Ню Йорк. — Тут з достовірних джерел інформують, що президент Джіммі Картер вибрав Доналда Ф. МкГенрі, теперішнього заступника американського амбасадора в Об'єднаних Націях, бути наступником Андрю Янга, який, як відомо, 15-го серпня зрезиґнував зі становища амбасадора ЗСА до Об'єднаних Націй в наслідок порушення дотеперішньої настанови щодо Палестинської Визвольної Організації (ПВО), відбуваючи нараду з її представником.

Доналд МкГенрі

МкГенрі має 42 роки, досвідчений дипломат, якого високо респектують в Державному департаменті. Неґр як і Янґ, але не ідентифікується з жадною організацією оборони цивільних прав у ЗСА.

Кореспонденти сконтактувалися з МкГенрі, одначе він відмовився коментувати неофіційне повідомлення про його призначення на амбасадора ЗСА до Об'єднаних Націй. Їм також не вдалося отримати підтвердження з Державного департаменту й Білого Дому про призначення МкГенрі.

МкГенрі був відомий в колах Об'єднаних Націй як експерт у справах Африки до минулого тижня, коли йому було доручено провадити переговори з совєтськими представниками про те, чи Людмила Власова виїздить до Москви добровільно, бо її чоловік Алексадер Ґодунов заявив через свого адвоката, що її вивозять насильно.

Рада Безпеки ОН нараджується над терором в Ливані

Об'єднані Нації. — Рада Безпеки ОН перевела в середу, 29 серпня ц. р. засідання, скликане на бажання Ливану, що зголосив скаргу проти безупинних гарматних і летунських рейдів Ізраїля, які атакуючи військові бази арабських терористів з Палестинської Визвольної Організації, вбивають ні в чому невинних і непричетних цивільних ливанців, мужчин, жінок і дітей. Америку репрезентував усе ще її амбасадор Андрю Янґ, хоча він зголосив був свою димісію вже 15 серпня ц. р.: президент Картер дотепер не призначив його наступника і тому Янґ покликаючись на повну згоду від Президента й Державного департаменту, рішуче таврував однаково арабські терористичні атаки проти Ізраїля, як відплатні чи превентивні атаки Ізраїля проти перебуваючих на терені Ливану арабських терористів. Андрю Янґ закликав обидві сторони, щоби вони припинили вирішування своїх політичних проблем терористичними актами, які ні до чого не доводять та якими не можна тих політичних проблем розв'язати.

Ливанський представник жалівся, що мешканці Ливану падуть жертвою війни між терористичними арабами й Ізраїлем, особливо тому, що „ізраїльський прем'єр Беґін хоче вбивати арабських партизанів, але у дійсності гинуть жінки і діти. Знову ж представник Ізраїля скаржився, що Ливан дає повну свободу діяння і безпечне пристановище для терористів, які з ливанської території раз-у-раз атакують Ізраїль. За коментарями американських газет, заява Андрю Янґа мала на цілі розпорошити всі сумніви, що їх мали чи мають ізраїльці, що американський Уряд мовчки толерує ізраїльські рейди на територію Ливану, ба навіть їм сприяє. В Ливані перебуває тепер військо ворожої Ізраїлеві Сирії силою 30.000 вояків і яких 10.000 - 12.000 озброєних вояків Палестинської Визвольної Організації, та кругло 5.000 невтрального міжнародного війська ОН, яке повинно би розмежовувати ті взаємно ворожі сили і зберігати спокій чого нема. Наради в Раді Безпеки ОН продовжуються.

Англійський прем'єр Марґарета Тачер відвідала Північну Ірляндію

Белфаст.– Новий англійський прем'єр, Марґарета Тачер, відвідала Північну Ірляндію, терен довголітньої громадянської війни між тамошніми католиками і протестантами, та безперервних терористичних атак проти англійського війська, що його вислано туди задля заведення ладу. Марґарета Тачер подорожувала військовим гелікоптером та опанцереним автом і відвідала різні військові станиці, шпиталі із раненими англійськими вояками та військові касарні. Марґарета Тачер віталася з цивільними глядачами, що залягали тротуари, та віталася з дітками. Подорож Марґарети Тачер до Північної Ірляндії вважають за демострацію проти терористів, з рук яких в минулий понеділок, 27 серпня, згинув — разом із своїм внуком, донькою, приятелем внука й тещею герой 2-ої світової війни, лорд Мавнтбеттен. Відповідальність за той атентат взяла на себе терористична організація Ірляндська Республіканська Армія.

Віце-прем'єр Ірляндської Республіки (Південної Ірляндії), як теж тамошній міністер справедливости заявили, що вони мають поважні дані щодо тотожности винуватців вбивства лорда Мавнтбеттена. Двох членів Ірляндської Республіканської Армії арештували ще перед тим атентатом, — здогадуються, що це вони доставили вибуховий матеріял, який розірвав невеличку яхту, що нею плив Мавнтбеттен до положеного над берегом моря свого літнього дому.

У зв'язку з тим атентатом Папа Іван Павло II, на знак свого обурення проти терористів, відмовився від відати Північну Ірляндію і відвідає тільки Південну Ірляндію у днях від 28 вересня до жовтня, але наблизиться до кордону Північної Ірляндії на віддаль 25 миль. Південно-ірляндський прем'єр Джан Линч, який перебував на відпустці, вертаючися з неї зупиниться в Лондоні на нараду з прем'єром Марґаретою Тачер щодо спільних заходів проти терористів.

ЧОРНОВІЛ РОЗПОВІДАЄ ПРО ЗНУЩАННЯ НАД НИМ І ЙОГО РІДНИМИ

Ню Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). — В одному з наших повідомлень ми передали розповідь російської дисидентки Мальви Ланди про сваволю органів КҐБ у відношенні до Вячеслава Чорновола під час його відпустки зі заслання. Сьогодні передаємо винятки з двох звернень самого Чорновола в цій справі до міністерства внутрішніх справ УРСР (він теж і член Спілки письменників України) Івана Головченка.

Вячеслав Чорновіл

„Відкритий лист Міністрові внутрішніх справ УРСР, членові Спілки письменників УРСР І.Х. Головченкові

Громадяне Міністер!

Ви знаєте, не гірше від мене, що в нормально побудованому суспільстві закони зобов'язують усіх — президента і прибиральницю, міністра внутрішніх справ і чорнороба полярного радгоспу. В протилежному разі суспільство занедужає на такі серйозні недуги як безправ'я, сваволю, волюнтаризм.

Та ось, уявіть собі таку ситуацію. Ви летите у відпустку — хоч би до мене в Якутію, полювати на ведмедів. В одному з пунктів пересадки, де Ви мали намір відпочити, пообідати, а може й подивитися на місто Вас відразу після посадки витягають з літака і через службовий вихід, на очах здивованих і переляканих попутників („Ти поглянь, з бандитом летіти!) заштовхують в міліцейську машину і везуть на автостанцію. Там, запхавши Вас в автобус, пильнують при дверях, поки Ви не від'їдете. На всі Ваші протести не звертають уваги; документу на право затримання не показують, прізвищ своїх не називають. Потім довідуєтесь: справа в тому, що місцевому начальству чомусь не бажалось, щоб Ви заїжджали до їхнього підопічного міста. Вони не хотіли — ось і весь закон. Моє місто, що хочу, то й роблю...

Ви скажете, що така наруга над людиною в конституційній країні неможлива, що тільки в суспільстві примітивному, або з тоталітарним устроєм... І Ви матимете рацію.

Я, звичайно, дещо перефантазував. Ні над Вами, ні над Вашим колегою з міністерства, а в конкретних умовах начальником-головою КҐБ при Раді Міністрів УРСР Федорчуком — ніякої сваволі ніхто не вчинить. Це ж не 37-ий рік, коли Вас ні з того ні з сього могли б розстріляти. Тепер — законність. Соціялістична! Але... лише не для людини, якої думання розходиться з останнім циркуляром властей і яка має відвагу голосно про це сказати...

Ось що скоїлось зі мною вчорашнім журналістом, сьогоднішнім чорноробом радгоспу. Згідно з законом, мені, політзасланому, дали дозвіл поїхати під час чергової відпустки, до родини. Закон точно окреслює обмеження для засланців. За мною залишаються всі права вільного громадянина, крім права виїжджати за межі району заслання без дозволу, або самовільно міняти визначений маршрут, якщо виїхати дозволили. Я їхав з Якутії за точно визначеним маршрутом — через Іркутськ до Києва. Зупинка в Києві передбачалася в документах переїзду; між прибуттям літака і від'їздом автобусу до Звенигородки Черкаської області, на якій мені дружи-

(Продовження на ст. 3)

„З вірменами жартувати небезпечно", — заявив Брежнєву перший секретар ЦК КП Вірменії

Ню Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). — У документах самвидаву Об'єднаної Національної Партії Вірменії та Вірменської Гельсінкської групи, що продісталися на Захід, є чимало інформацій про наростання опору вірменського народу панівному московсько-комуністичному режимові. Передаємо винятки з двох таких документів у перекладі на українську мову.

„....При кінці грудня 1978 року в місті — Єревані, в публічних місцях та в поштові скриньки багатьох тисяч мешканців Єревану були розкинені листівки. З авторитетних джерел відомо, що, наприклад, 27 грудня в житловому будинку письменників, працівників КҐБ, при допомозі і в присутності власників поштових скринок, виймали ці листівки. Кружляють уперті чутки, що було розповсюджено 30 тисяч листівок. Ці чутки, мабуть, йдуть від тих, які виготовили листівки.

Листівки були двоякі: критика Брежнєва і критика радянського уряду...

Треба підкреслити, що у Вірменській РСР, обговорення проєкту конституції у багатьох організаціях відбувалося під знаком боротьби за внесення до конституції статті про державність вірменської мови. У Роберта Назаряна був список таких організацій. Перший секретар ЦК КПВірменії Демирчян їздив у цій справі декілька разів (за нашими даними 5 разів) до Москви і говорив з Брежнєвим, пояснюючи йому, що в таких справах з вірменами „жарти погані", що з нами „жартувати небезпечно" і говорив, що він не бере на себе відповідальности за події, які можуть виникнути. Незалежно від подій в Грузії (демонстрація протесту), нам — вірменам — було сказано, що державність нашої мови забезпечується...

При кінці лютого 1979 року в Єревані знову розповсюджено листівки — проти Маркса. 28 лютого в Єревані затримали громадянина Казарена Арсена, коли він читав листівку двом своїм знайомим...

У лютому 1979 року група віруючих поставила хрест на бані церковці в дворі забудовань Вірменської Академії Наук. 23 лютого приїхали міліціонери і хотіли скинути хрест, але тому що він був зацементований, вони післали одного із своїх співробітників за інструментами. За той час надійшли співробітники Інституту Академії наук, група віруючих — створилася буча, дали знати в Комітет охорони історичних пам'яток і міліція дістала розпорядження від'їхати.

Вночі з 27 на 28 лютого в Єревані відбулися арешти й обшуки серед інакодумців. Обшуки й арешти переводили співробітники вірменського і московського КҐБ. Санкції на арешти були виставлені прокуратурою СРСР..."

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

День Праці — свято працюючих

Третього вересня — це щорічний День Праці, обов'язкове державне свято в усіх стейтах Америки. Це свято всіх працюючих людей в Америці сущих, при чому світ праці в Америці охоплює не тільки робітників-працевідборців, але й працедавців, бо вони тісно пов'язані не тільки даними варстатами праці, але й спільною ідеєю: людина мусить працювати, бо так створив її Господь, така природа людини.

І тому саме в Америці з її принципом вільної торгівлі і вільного суперництва, з її свободою людини вибирати собі таку працю, яка йому до вподоби, чи то за договореною платнею від працедавця, чи у власному підприємстві, саме в Америці праця доведена до містичного культу: людини, яка не працює, тут не шанують. І „віце верза" — тут і багаті люди, які не потребують працювати на хліб насущний, працюють, бо праця дає внутрішнє вдоволення, праця дає зміст життю, без праці людина почуває себе ледарем і „зайвою людиною" — в оточенні всіх тих, які працюють. Світ праці охоплює і фабричного робітника, і робітника у міському Санітарному департаменті для чищення вулиць, і професорів університету, і наукових дослідників, і всіх професіоналів, і директорів фабрик та членів державного Уряду. Це велетенська армія, яка в травні 1978 року (пізніша статистика публічно ще не доступна) нараховувала зареєстрованих 102 мільйони душ, мужчин і жінок понад 16 років життя, — на всіх кругло 220 мільйонів населення. А їх є більше, неохоплених державною статистикою. Бо чи до світу праці не належать хатні господині, що прибирають хату, варять і перуть!

3-го вересня — це свято всіх працюючих на всьому просторі Америки між двома океанами і в тому дні вони всі солідарні, всі вони об'єднані у свідомості, що тільки завдяки тому світові праці сталося те американське чудо, яке з групи перших поселенців на цій території з її автохтонним індіянським населенням — впродовж 200 років створило найпершу потугу світу — мілітарну, економічну і культурну, створило великодержаву, в якій повною свободою втішаються всі люди без уваги на стать, походження, расу, віру, політичні погляди. З пустки постало те американське чудо, що його не було би, якби не праця — почавши від перших піонерів, від отих перших крамарів, духовників, шерифів і вчителів, аж по нинішній день з цілою громадською і державною верхівкою.

Атмосфера праці не постала в Америці сама від себе. Принесли її сюди поселенці з різних країн Европи та інших континентів. Але День Праці — 3-го вересня кожного року — це типово американське явище. Раніше, особливо перед Першою світовою війною, в різних країнах Західньої Европи відбувалися маніфестації робітників в дні 1-го травня. Це було ще надовго перед тим, поки комуністи привласнили собі цей день, як їхню власність, як їхній монополь. 1-ий травень був святом робітників, які не знали про існування Маркса й Енгельса і не читали їхніх творів, які з нинішньої перспективи — цілком безглузді. Бо від часу, коли відбувалися 1-травневі маніфестації — здебільша мирні, але й інколи у супроводі зударів з поліцією — постали у демократичних країнах світу робітничі спілки, постали колективні договори, які гарантують робітникам деяких категорій більший заробіток, аніж його мають високоосвічені інтелектуали. Від часу 1-травневих походів святкування праці докорінно змінилися, докорінно змінилися відносини у світі праці. У Совєтському Союзі й інших комуністичних країнах, де лунало забріхане гасло „робітники всіх країн єднайтеся", не існує робітника, як вільної людини, що має право до страйку, як засобу боротьби за свої права, — не існує вільних і незалежних від держави робітничих спілок, а все робітництво підпорядковане державно-партійному апаратові. Пророцтво Маркса, що у високопромислових країнах мусить прийти до революції експлуатованого робітника проти експлуататора капіталіста виявилося у життьовій практиці повною нісенітницею: сьогодні робітник є в численних великих промислових корпораціях в Америці і в деяких країнах Західньої Европи співвласником, він є власником уділів-шерів.

У ЗСА, де Церква відділена від держави, нема визнаних державою релігійних свят, які були б вільними від праці — крім Різдва і Великодня (по одному дневі) — але є рекомпенсанта працюючим різних інших свобідних від праці днях. І державні чинники разом із працедавцями стараються „скомасувати" ті свята з кінцем тижня, щоб творити „довгий кінець тижня" — три вільні від праці дні. Таким чином і День Праці — це не один, а насправді три дні, в яких дається змогу всім працюючим людям відпочити — і після триденного відпочинку вернутися знову до праці, без якої людина, ані як одиниця, ані як суспільство, ані ціла держава не можуть існувати...

Полк. Василь Задоянний

В 60-ТУ РІЧНИЦЮ ПОХОДУ УКРАЇНСЬКИХ АРМІЙ

[1]

В кінці липня і на початку серпня 1919 року ситуація для армії Української Народної Республіки складалася досить небезпечною. Одначе із-за бойових хмар виглянуло проміння. Зовсім несподівано для Штабу армії доля послала допомогу — цілу повстанську групу отамана Ю. Тютюнника, яка 15-го липня 1919 року отримала вже наказ звільнити від большевиків Ново-Ушицький район.

Повстанська група отамана Ю. Тютюнника із Запорозькою Січчю в операції 16-го липня на жмеринському напрямку завдала Москвинам значну поразку. Вони захопили ст. Копайгород, ст. Бар та ряд сіл навколо і перетяли залізницю біля ст. Матійкове. Ворог мав великі втрати: три гармати, кулемети й багато полонених потрапило до наших рук. Під загрозою нашої бойової групи червоні звільнили Нову-Ушицю і поспішно відійшли на Ялтунів і далі в напрямку на Бар.

2-гу дивізію от. Божка, з тактичних міркувань і для зручности операцій на Жмеринку, підпорядковано от. Тютюнникові і поставлено завдання — захопити Жмеринку.

Повстанський кіш Ю. Тютюнника розгорнувся на обидва боки залізниці Проскурів-Жмеринка і розпочав кривавий бій. Ворог ставив завзятий опір. Під вечір повстанські частини захопили Пост-Подільський і доступи до Жмеринки. В руки Тютюнника потрапило 450 полонених.

9-го серпня зранку Кіш Тютюнника з 213 курінем 5ої Галицької бригади вдерлися в Жмеринку. Москалі в безладді втікали різними напрямками. До наших рук потрапила сила військового майна.

В дальшому переможному наступі на Київ от. Ю Тютюнник іде навздогін червоним на переправи Ворошилівка-Тиврів.

Отже, Жмеринський вузол був у наших руках. Ворога розбито, він у повному відвороті на північ.

15-го серпня Київська група під командою от. Ю. Тютюнника почала свій форсований марш і швидко, по-„повстанському", рушила вперед. Фронтові частини йшли через Гайсин-Брацлав на Христинівку. Тут треба зазначити, що Христинівку та Умань уже встигли захопити наші повстанці й вибили звідти москалів, що відходили на Погребище.

У цьому районі зібралася ціла група отаманів. На допомогу цим повстанцям от. Тютюнник надіслав панцирний потяг.

19-го серпня одна дивізія Тютюнника підходила до Умані. А 20-го серпня вся Київська група зосередилася у районі Христинівка-Умань-станція Яроватка.

От. Тютюнник настирливо вимагав підлеглости собі з боку всіх отаманів і їхніх загонів. Тут необхідно підкреслити характерну рису повстанських ватажків: небажання працювати спільно і підлягати один одному. Слабша сторона мусить шукати для себе вільних просторів.

Тому зрозуміло, що от. Зелений не хотів співпрацювати з от. Тютюнником і подався зі своєю дивізією на північ — на Білу Церкву, щоб через Канів ударити на Київ. Численність дивізії Зеленого вагалась коло 4,000 багнетів, 400 кіннотчиків, 6 гармат і величезний обоз, який гальмував пересунення його відділів.

21-го серпня відділи от. Тютюнника пішли на Шполу.

Таким чином, за 6 днів Київська повстанська група пройшла 140 верств і досягла призначеного їй району.

Отже, до вечора група Тютюнника вже обсадила Христинівку.

Тютюнник добре організував свій марш і швидко перевів його в життя. Ситуація в Україні для москвинів була в той час катастрофальна. На Лівобережжі большевицькі армії, що оперували проти Денікіна, були розбиті вщент: вони тікали на північ.

Операції переводила Південна Добровольча Армія під командою ген. Май-Маєвського. Розбивши червоних в Донбасі, він гнав їх через Харків на Курськ.

Гвардійський корпус ген. Бредова натискав на червоних через Полтаву й вздовж Дніпра на Київ. У середині серпня Добровольча Армія опанувала рубіж Черкаси-Золотоноша. 21-го серпня 1919 року Терсько-Кубанська пластунська дивізія опанувала Цвіткове і її передові відділи посувалися на захід у напрямку на Білу-Церкву і на південь у напрямі на Христинівку.

От. Тютюнник висунув свої панцерні потяги і авангард на Тальне-Шполу на зустріч Терсько-Кубанській пластунській дивізії.

Для дальшого забезпечення Київської групи, от. Тютюнник одною дивізією обсадив Умань.

Розвідчі відділи Ю. Тютюнника 27-го серпня зустрілися з добровольцями на Цвітковському напрямку. Таким чином передові відділи Київської групи перші ввійшли в дотик на ст. Сигнівка (на північ від Шполи) із стежами Терсько-Кубанської дивізії.

[Продовження буде]

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСоюзу!

Яр. Рудницький

ЗУСТРІЧІ З „ЧІФОМ"

Пам'яті Дж. Діфенбейкера (1895-1979)

2

„Найбільшим розбивачем її був Льорандо, а Трудо йде його слідами!" „Багатокультурність" лібералів — це „передвиборчий трюк", що не вдався їм, бо програли на Заході: „Три мільйони — рішуче замало".

Я пробував ставити справу інакше, нав'язуючи до Б-Б Комісії до своїх рекомендацій із першого тому „рапорту" цієї Комісії, коли йдеться про „обласне" (провінційне) визнання української мови і т. д. Це все було непереконливе для старого „чіфа" Консервативної партії. Вірячи в „одну Канаду", він відкидав федеральний білінгвізм, мою концепцію „обласної двомовности", Юзикову ідею „третьої сили" й узагалі все, що так чи інакше формалізує концепт Канади, як багатомовної й багатокультурної країни. Єдине, на що я не дістав відповіді в цій дискусії, це моє відрізняння політичної (державної) льояльности, що з природи речі мусить бути „одна" для всіх канадських громадян, і мовно — культурної льояльности, що з природи речі не може бути уніформована, а мусить бути різна і в британця, і в франко-канадця, і українця в Канаді й т. д. Виявилося, що Діфенбейкер живе традиціями, які не були тоді чужі й декому з українців.

Спільною візитою в барбадському сенаті в Бріджтавні по полудні того дня закінчилася моя „караїбська" зустріч" із „чіфом" у 1972 р.

Знову проплило багато води в Оттаві-річці, коли ми стрінулися, цим разом в передостаннє. Дня 19 травня 1978 р. вранці в елеваторі готелю Бесборо в Саскатуні я „напоровся" на Дж. Діфенбейкера, що тоді перебував в ролі канцлера на конвокації Саскачеванського університету й мав по полудні одержати диплом почесного доктора УВУ. Після короткого привітання він зразу ж таки запитав, чи я мав програму церемонії, бо до місцевого голови КУК-у він не може додзвонитися. Я пояснив, що програми згідно з канадськими традиціями будуть вручені „на місці", але я маю приблизно всі деталі „в голові". Діфенбейкер запросив мене до своєї кімнати й за кавою ми пройшли точку за точкою, як виглядатиме церемонія промоції УВУ. Окрему увагу присвятив він прізвищам і їхній вимові: Ректора, Декана ПФ УВУ, делегатів із Америки й інших країн. Він занотував собі, що „Джанів" треба вимовляти „Янів", „Соколіюк" — „Соколюк", найменши клопоту було з Ґоєм і Степаненком. Наша розмова тривала якої півгодини, наприкінці Діфенбейкер спитав:

— Уот кен ай ду фор тіз піпл (що я можу зробити для цих людей?)

Я пояснив, що УВУ в потребі, може б із фондів багатокультурности приділити якусь суму на канадську Делегатуру УВУ й цим допомогти УВУ в його праці. Найкраще — говорив я — запросити Ректора Янева й Декана Соколюка до Оттави й там вони вияснять, чого треба УВУ й що він Діфенбейкер, міг би для них зробити. Ми попрощалися, щоб опісля знову зустрітися на промоції в університеті, на бенкеті й після нього на прощанні, бо того ж вечора він мав іще промовляти десь на провінції в справі майбутніх виборів у Канаді. Уже як „доктор гоноріс кавза" УВУ...

Дальші пляновані зустрічі з Діфенбейкером не здійснилися. 21 квітні 1979 ми мали стрінутися на річнім з'їзді Канадської Федерації Громадянства в Оттаві, де під час бенкету (на якому я мав головну доповідь), Діфенбейкера пляновано відзначити почесним дипломом Федерації за оборону людських прав і його „законопроєкт (білл) людських прав" для Канади з 1960 р. Зайнятий передвиборчою кампанією в Саскачевані, він не міг тоді приїхати до Оттави. Я сподівався місяць опісля стрінути його на з'їздах канадських наукових товариств у Саскачеванському університеті в травні 1979. Теж не пощастило, бо це було саме на передодні виборів (22.5) Мені вдалося тільки відвідати й обговорити справу передачі диплому Федерації з директором „Діфенбейкерового Осередку", д-ром Дж. Мунром, заплянованої з нагоди офіційного відкриття цього осередку в майбутньому.

І так прийшла остання „зустріч": дня 17-го серпня на започаткуванні похоронних обрядів сл. п. Джона Діфенбейкера в Оттаві, що помер за працею вранці попереднього дня в своїй резиденції на Рокліфі. Довга черга шанувальників Спочилого „13-го Прем'єр-міністра Канади" перед Парляментом. Пройшовши окремо, поза чергою, я приступив до відкритої труни Спочилого. Лежав у чорному вбранні, усміхнений, немов вдоволений із свого минулого, здавалося, відмолоджений „поцілунком смерти". Відчувалося маєстат хвилини, момент переходу в вічність, переміни матеріяльного в нематеріяльне, відходу туди, де немає ні болю, ні печалі... Коротка молитва, хрест: „Хай з Богом спочиває Твоя душа!" прошепотіли уста. На відхідному з почесного Притвору я вписав в жалобну книгу в імені Державного Центру УНР такі прощальні слова (здається єдині в українській мові в цій книзі):

„Вічна пам'ять Захисникові людських прав і Приятелеві України!"

Наша „зустріч" це остання була...

(Кінець)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ЩЕ ПРО УКРАЇНСЬКУ ГІМНАЗІЮ У ПЕРЕМИШЛІ

Як абсольвент української гімназії в Перемишлі з великою увагою читав я в „Свободі" ч. 127 з дня 8 червня 1979 р. статтю В. Качмара п. з. „90-річчя української гімназії в Перемишлі".

Автор слушно поступив, присвятивши початок статті історичному розвиткові Перемиської Землі. Заслуга автора в тому, що він перестудіював матеріяли М. Кордуби, Смотрицького та інших, і на їх підставі відтворив коротко історію розвитку українського Перемишля і Перемиської Землі, яка вже за князя Володаря Ростиславича сягала поза ріку Вислок. Князь збудував на замковій горі єпископську катедру св. Івана Хрестителя, у підвалі якої ховано тіла померших князів, владик і знатних бояр.

Далі автор пригадав нам мартирологію українських єпископів в Перемишлі від 1412 до 1945 років, археологічну комісію Краківської Академії Наук, яка займалася розкопами на Замковій горі, зокрема на звалищах катедри Володаря Ростиславича, та публікації проф. А. Жакі, який керував розкопами і який ствердив, що Перемишль — це українське місто. Вкінці автор накреслив коротко праісторію української гімназії у Перемишлі, перелічив її директорів і деяких професорів, та підкреслив участь багатьох вихованців перемиської гімназії у визвольній боротьбі в різних формаціях українських збройних сил — Українських Січових Стрільців, УГА, Київських Січових Стрільців і армії УНР. До професорів слід додати ще обох Малиновських (батька і сина Стефана), проф. д-ра Мандюка, який був жонатий з донькою директора гімназії А. Алиськевича, проф. Гозу (латина) проф. Стан. Котецького (грека) і Е. Форостину, а до учнів перемиської гімназії: Онуфрія Мацуського, Михайла Савулу, Василя Савчака і Франца Липецького з Хирова, які в серпні 1914 року в Перемишлі зголосилися у ряди Українських Січових Стрільців.

Автора В. Качмара пізнав я в 1918 р. в Києві при вул. Львівській 24, де був збірний пункт Січових Стрільців, або в корпусі Натієва, а радше 6 полку полк. Болбачана в Олександрівську, куди після розброєння німцями СС-ів більшість їх приїхали з Києва. Літом 1918 року полк під командою полк. Болбачана перебував коротко на Вороніжчині, а потім пересунено його до Стародуба, де входив він у склад 47-ої німецької дивізії. Штаб полку містився у Воронку, а перекладачами при ньому були: Заклинський, Свєнціцький і я. Звідти осінню 1918 року полк переїхав на Лівобережжя, де в Харкові перебрав від гетьманців владу.

Франц Липецький

З НАШИХ БУДНІВ

ПЕРШИЙ ДЕНЬ ПРАЦІ

Якось я зустрів на Першій евеню у Ню Йорку сеньйора наших лінотипістів, п. Романа Пурія: привітались щиросердечно та й полинули споминами в давні й добрі, як то кажуть, львівські часи... І згадалось мені перші мої кроки в газетярській професії: либонь через два роки стукне кругла пятдесяточка, коли підписаний, наймолодший тоді працівник пресового концерну Івана Тиктора і новинкар „Нашого Прапору", приніс до друкарні свій перший скрипт. Господи Боже! Я думав, що крізь землю провалюся, коли достойний метрампаж, п. Дмитро Кондратів, затитулував мене привселюдно — „паном редактором"!

— Пане редакторе, — сказав, злегка підсміхаючись, — а цього скрипту буде відав трошки замало..

„Наш Прапор" складався й друкувався тоді в друкарні Ставропігійського Інституту при Бляхарській вулиці, що була зразу в аренді п. Медицького, потім під управою п. Івана Тиктора, власника в-ва „Українська Преса". „Наш Прапор" був лише однією з численних газет і видань цього справжнього, як на ті часи й галицькі обставини, пресового концерну. Друкарня спочатку не мала лінотипів, буд лише т. зв. типограф, а решта роботи йшла на ручні склади. Так само і не всі редактори були тоді озброєні в писальні машинки: більшість строчила свої скрипти рукою...

Мої новинки складав ручно знаменитий зецер жидівського роду, п. Шепа, що прекрасно знав українську мову (був родом з Почаєва). Я, бувало, стояв немов зачарований коло кашти слідкуючи зі запертим віддихом, як пан Шепа в блискавковому темпі витягав з реґістра крихітні черенки і з такою ж зручністю та й швидкістю монтував з них рядки, колонки! Це ж і від нього, від п. Шепи, я почув перші слова потіхи й заохоти в моєму ремеслі:

— А ви не хвилюйтесь, — потішав він мене, — з вас будуть люди! А знаєте — чому? Бо ви дасте складачеві в руки чистий скрипт, без закарлючок, скреслень та переносів, дасте чисте, каліграфічне письмо, а це для складача велика благодать: він не мусить сліпати й доглупуватись, що воно там нашкрябано. Ну, якщо з вас колись вийде велика людина, тоді зможете писати такі гієрогліфи, як пан доктор Дмитро Донцов, а покищо — пишіть нормально.

Тому, що в великі люди я таки й не вибився, то стараюся далі давати в руки складачам чистий скрипт...

Ікер

Юл. Мовчан

НІМЦІ ВСТУПАЮТЬ ДО ЛЬВОВА

(До річниці початку совєтсько-німецької війни 22-го червня 1941 р. Жмут спогадів)

(2)

Треба зазначити, що для „підсовєтської" людини, якій впродовж десятків років було втокмачувано, що „героїчна" й „непереможна" червона армія ніколи й нікому з імперіялістів не дозволить ступити на територію Совєтського Союзу, то навіть тимчасова окупація совєтської території ворожими військами з психологічного погляду було колосальним шоком. Це значить, що в дійсності совєтська імперія не є аж така міцна й непереможна, що її ніхто не може „надщербити" чи навіть і розбити.

Коли вже в місті не стало стрілянини, ми разом з іншими студентами гуртожитку, після майже тижневого перебування в „пивниці" і малоприємного очікування, що ось впаде бомба і поб'є всіх, або з причини якоїсь провокації перед своєю втечею вскочать енкаведисти і з помсти за погані вістки для них із фронту вистріляють всіх, ранком 30-го червня обережно вийшли на вулицю. На дворі майже нікого не було: видно люди не відважуються першими показувати свої „голови" на вулицю — хай хтось інший покажеться, тоді і ми підемо.

І ми пішли. Повільно спускаємось вниз по вул. Зеленій, оглядаючись на всі боки. Раптом чуємо — хтось їде на мотоциклі! Невже енкаведисти або червоноармійці? Ні! Це німці! Хвилина — і в кількох кроках від нас спиняється німецький вояк на мотоциклі в „повному бойовому" виряді. Це був німецький патруль. Ось він — той прославлений німецький вояк! Рукава закочені, подовгасте опалене на сонці лице.

Якийсь львів'янин, видно трохи на підпитку, підійшов до німця і дуже „ломаної" німецькою мовою та руками в повітрі виявляв йому свою велику радість за прогнання ненависних большевиків. У відповідь вояк симпатично й бадьоро підсміхався, мовляв, „ми покажемо"!

Йдемо далі.

На розі Зеленої та Зибликевича, на круглому стовпі, призначеному для наклеювання реклям, бачимо велике, свіжоналіплене оголошення чи повідомлення. „Українці, будуймо свою державу"! Кидається в очі великий наголовок оголошення. Підходимо ближче і вчитуємося в кожне слово і літеру:

„Волею українського народу, на Західніх Землях України твориться українська влада, яка буде підпорядкована українському національному урядові, що створиться в столиці України — Києві з волі українського народу... Українська Національна Армія, що твориться на українській землі, боротиметься проти московської окупації за суверенну соборну Українську Державу... Хай живе Українська Суверенна Соборна Держава! Хай живе Організація Українських Націоналістів! Хай живе провідник Українських Націоналістів і українського народу Степан Бандера! Слава Україні!..."

Це вперше почув я ім'я Степан Бандера. Ну, Бандера, хай буде Бандера! Українське прізвище (Петлюра, Бандера).

Йдемо далі...

З подвір'я від вул. Зибликевича розноситься крик свиней. Дивимося крізь огорожу і бачимо, що німці розпочинають смалити кабанів. Інші, в білих халатах (видно кухарі), на вільному повітрі вже готують печеню, запах якої розноситься на цілий квартал. Значить, думаю, німці люблять „шпек"! На застелених столах — десятки пляшок з вином, горілки, пива.

Чим далі підходимо до центра міста, тим появляється більше людей. Тут довідуємося, що під натиском німецької армії москалі вже опинилися аж на другому боці Збруча. Німці швидко йшли вперед і тому про поворот большевиків не могло бути й мови.

З кожного будинку міста — чи то українського, польського чи жидівського, — повівали прапори — з одного боку, німецький з свастикою, а з другого, жовто-блакитний український. Тих самих два прапори повівали на ратуші.

Завдяки різним плякатам та, можливо, українській радіопередачі, в перші дні приходу німців до Львова, поляки і жиди, які становили більшість населення міста, видно були також твердо переконані, що українська держава — це вже реальний факт, з якою — хочеться чи не хочеться — треба було погодитися. У місті, як, можливо, ніколи перед тим, запанувала українська мова! Не кажучи вже про жидів, які в разі потреби можуть говорити „будь-якою мовою", поляки, як виявилися, не були вже аж такими незнайками української мови, як це може декому здавалося. Появилася українська поліція з жовто-блакитними опасками на раменах. Багато студентів добровільно погодилося піти служити до поліції.

Відразу після приходу німців, було повідчинювано львівські тюрми. Жахлива картина большевицького народовбивства відкрилася перед львів'янами. В кожній тюрмі було знайдено закатованих людей, серед яких траплялися також діти. В тюрмі при вул. Лонцького, видно, аби скорше виконати своє криваве діло, московські бандити закопували жертви просто на подвор'ї. При тому, було так багато побито людей, що яма, яку для них було викопано, виявилася замалою, і тому верхні трупи лише злегка були притрушені землею. Більшість трупів ще не була розкладена, а це свідчило про те, що вбивство людей було доконане лише останніми днями, тобто перед самою втечею большевиків.

Там між трупами, на подвір'ї тюрми при вул. Лонцького, між іншим, було знайдено труп директора медичного інституту Струка, якого енкаведисти заарештували і в страшний спосіб закатували за те, що він не хотів видати місце переховування студентів. (Після ексгумації його тіла виявлено, що в кількох місцях кати зривали йому шкіру).

Незабаром було скликано загальні збори студентів, на яких було заслухано досить нудну доповідь одного з провідників студентської ОУН — друга Стефановича. Потім, без жадного голосування, було прийнято до відома, що „від нині" провідником студентів має бути „друг Лемеха" (студент ветеринарії).

Нарешті, ще того самого 30-го червня мене та інших студентів було запрошено до будинку „Дністер", що міститься на Руській вулиці поблизу Ринку. На збори впускали, дивлячись на документ, чи особа є української національности. Порівняно невелика заля, розміщена на другому поверсі, була майже переповнена переважно молодими людьми. Подекуди були особи в німецьких військових уніформах (це були українці, які служили в німецьких військових частинах). На передній стіні залі висів портрет Тараса Шевченка. Коли всі порозсідалися і в залі стало тихо, якась особа нижчесереднього росту (здається, краєвий провідник ОУН) виступає наперед і розпочинає палку промову, часто згадуючи ОУН та Степана Бандеру. Це була прелюдія до славнозвісного і дуже конверсійного серед нашої еміграції „Акту проголошення Української Держави 30-го червня 1941 року".

Так в основному виглядали перші дні приходу німців до нашого княжого міста Львова. Як відомо, через два місяці — 1-го серпня того-ж 1941 року до Галичини прийшла цивільна німецька влада на чолі з відомим гітлерівським гайляйтером — генерал-губернатором Гансом Франком, який, як виявилося під час нюренберзького процесу, писав у своєму щоденнику, що він „однаково різав би на смерть як поляків, так і українців"...

Зникли українські прапори з будинків міста... Все менше і менше стало чути українську мову серед мешканців міста, бо подібно до передвоєнних часів, не українська частина населення стала знову користуватися своєю, не українською мовою... Слідом за цим, новий окупант позаарештовував і вивіз до кацетів майже ввесь політичний український провід — починаючи від Степана Бандери та Андрія Мельника, і кінчаючи будь-ким іншим, хто активно боровся за українську соборну українську державу. Галицька вітка українського народу знову опинилася під чоботом окупанта — на цей раз брунатного.

(Кінець)

ЧОРНОВІЛ РОЗПОВІДАЄ...

(Закінчення зі стор. 1)

на купила квиток заздалегідь (до речі він пропав невикористаний), залишалося лише декілька годин.

Тому операцію під затаємниченою назвою „Закон, немов дишель", що її спільно здійснили органи міліції і КҐБ, 8 квітня, важко вкласти в рамці будь-якої логіки, навіть службової. Моя „підривна діяльність" в Києві, який ретельно охороняється від лихого ока (в Києві переповідають про вказівку першого секретаря ЦК КПУ Щербицького: „До Олімпійських ігрищ прочистити Київ від проституток, дармоїдів та зухвалих дисидентів"), могла звестися тільки до дружніх потисків рук, обіду, короткого погляду на Дніпро і склонення голови перед святою Софією.

Коли мене після приземлення випровадили з літака і повезли в міліційській машині, я рішучо протестував проти незаконного арешту...

При чому міліційські чини безсоромно брехали, що дружини моєї на аеропорті немає, що міліція попередила її, що мене затримали і вона поїхала в райцентр Звенигородку, щоб там мене зустрічати („з квітами", щиросердечно зазначив підполковник).

Насправді ж, під час коли автомашина з шаленою скорістю неслася на автостанцію, дружина, не побачивши мене серед пасажирів і почувши від мого попутника, що це мабуть вашого чоловіка заарештували в літаку" — затривожена бігала по міліцейських і аеродромських кабінетах, де з нею розігрували жорстоку комедію, мовляв, нічого не знаємо, — може ваш чоловік напився (!) і залишився на поперед ньому аеропорті...

Нумо, громадяне міністре і письменнику, уявіть собі на місці моєї дружини — свою. І Ви бодай нишком погодитесь, що деякі Ваші підвладні, попавши під команду „хлопців у цивільному", стають здібними на садизм.

11 квітня 1979

Вячеслав Чорновіл
український журналіст, політзасланий"

Міністрові внутрішніх справ Української РСР Головченкові І. Х.

Протест

Протестую проти чергового брутального порушення законности, що його вчинили робітники міліції за настановами каґебістів, які від давна послідовно використовують Вас і Ваших підлеглих як фіговий листок для прикриття своїх ганебних дій.

Згідно, з Указом Президії Верховної Ради СРСР з 19 вересня 1973 року й інструкцій Аерофлоту і МВС, спеціяльну контролю і перегляд речей авіапасажирів провадиться тільки з метою безпеки полетів — для виявлення зброї, вибухових або запальних матеріялів. На кожний інший обшук потрібно санкції прокурора.

13 травня 1979 року, мене затримала міліція на аеропорті Бориспіль при реєстрації квитка; з речами мене запровадили до кімнати міліції, де під приводом перегляду з метою забезпечення безпеки летів зроблено несанкціований обшук і вилучено папери, які ніякого зв'язку з безпекою летів не мають. Незаконну операцію перепровадили два міліціонери (прізвище одного з них, згідно з актом Дудник П. Д.) і людина в цивільному — мабуть каґебіст, який заховався за міліціонерське посвідчення на ім'я Рибалка. Якраз йому услужно підносили мої папери для остаточної оцінки. У висліді забрали невинний зошит — реєстрація пошти, яка надходить до мене і яку висилаю (листів, бандероль, посилок)...

...Інцидент на аеропорті, 13 травня 1979 року, ще один з доказів свавільних дій, доконаних каґебістами, Вашими слухняними руками, за час мого одномісячного перебування на Україні, а іменно:

1. Вирвання мене 8 квітня 1979 року з літака Іркутськ-Київ на аеропорті Бориспіль, де мене чекали дружина і друзі; незаконне перевезення під охороною на автостанцію з метою не дозволити переїхати через Київ, що було передбачене в документах;

2. Заборона передбаченого в постанові про відпустку до Львова — до родини і на лікування;

3. Справжнє полювання на гостей, що приїжджали до мене в село Ольхівці Звенигородського району Черкаської области — затримування, допити, обшуки, включно з особистими, на основі безглуздих „підозрінь" в причатності крадіжки в магазинах сусідніх сіл;

4. Влаштований 12 травня — в день мого виїзду зі Звенигородки — безглуздого за змістом і способом переведення цілоденного допиту — з метою перешкодити виїхати і затриматися на кілька годин у Києві;

5. Незаконне забрання мене з рейсового автобусу, яким вечором 12 травня 1979 року я, згідно з маршрутом, їхав до Києва. Перевезення мене міліцейською машиною до міліції, перетримання мене там до пізної ночі і відправлення міліцейською машиною прямо на аеропорт Бориспіль до літака;

6. Описаний вгорі інцидент на аеропорті — незаконне вилучення „вибухонебезпечного" зошиту.

Чи не забагато всього цього для одної короткотривалої відпустки, громадяне міністре?

Вимагаю негайного повернення сконфіскованого зошиту і, щонайменше, писемного вибачення за цей та інші вичислені тут інциденти.

18 травня 1979
678253, Якутія
Ленінський р-н
п. Чаппанда

Вячеслав Чорновіл
український журналіст, політзасланець".

Примітка: У поворотній дорозі з села Ольхівці, де відвідали В. Чорновола (він не мав права виїжджати) кияни Павло Стокотельний, Микола Горбаль і Ярій Бадзьо з дружиною — їх усіх затримала міліція (кожного окремо, бо всі вони їхали окремо, в різний час). Кожному окремо було сказано, що він звинувачується (або існує підозріння) в „крадіжі", „грабунку" магазину..., перевірили документи кожного. Москвича Леонида Васильєва, який повертався від Чорновола, міліція затримала і тримала 6 годин; його теж „підозрівали" в крадіжі-грабунку; піддали особистому обшукові... М. Ланду затримали 11-12 квітня; двічі робили особистий обшук (звинувачення у крадіжі документів).

У Звенигородці (райцентр) з В. Чорноволом „гуторили" каґебісти. До Львова, де живе його дружина і син, його не пустили. Каґебісти сказали йому: „Пустити вас до Львова — то ви за два тижні журнал видрукуєте"...

Заїхати до Києва Чорноволові перешкодили. В Києві багато друзів. 10 травня до Києва приїхав на відпустку зі заслання друг Чорновола Іван Світличний (Обидва були арештовані в січні 1972 року; покарання відбули в різних таборах). Під сучасну пору Іван Світличний перебуває на засланні в Горішньому Алтаї, Чорновіл — в Якутії"...

ДИРЕКЦІЯ ШКОЛИ УКРАЇНОЗНАВСТВА ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНЦІВ в АМЕРИЦІ „САМОПОМІЧ"

ПОВІДОМЛЯЄ, ЩО

ШКІЛЬНИЙ РІК 1979-80

розпічнеться Св. Літургією в українській католицькій церкві св. Юра

в суботу, 8 вересня 1979 р., о год. 9-ій рано.

Навчання розпічнеться після Літургії, в приміщеннях Української Школи й Академії св. Юра при Площі Шевченка і 6-ій вулиці Схід в Ню Йорку. Почавши від дня 15-го вересня, навчання відбуватиметься кожної суботи від год. 9-ої рано до 12:35 після обіду.

В справі вписів, просимо звертатися до Дирекції Школи, Atanas Kobryn, 48 Brandts Avenue, Staten Island, N.Y. 10312 або до Управи ОУА „Самопоміч", 98 Second Avenue, New York, N.Y. 10003.

Увага! Клівеленд і околиця! Увага!

ЧЕТВЕРТА УКРАЇНСЬКА ЗУСТРІЧ

в неділю, 9-го вересня 1979 року на пікніковій площі парафії св. Андрея
7700 Герц Рд., ПАРМА, Огайо

МОТТО ЗУСТРІЧІ:
50-ЛІТТЯ ОУН

3-тя год. — СОБОРНА ПАНАХИДА за поляглих борців УВО і ОУН.
5-та год. — ПОКАЗ НАРОДНИХ ТАНЦІВ.

Усіх Українців і Приятелів до численної участи запрошує —

КОМІТЕТ

Юні бандуристи Школи Українознавства у Детройті

Юні бандуристи Школи Українознавства, кляса гри на бандурі, Детройт, Міч. Сидять (зліва): М. Ростенко, Н. Іваницька, Л. Зайців, К. Турак, М. Сердюк — керівник-учитель, С. Максимович, Х. Максимович, Л. Іваницька, А. Гайдукевич. Стоять (зліва): Н. Блюй, П. Гришко, Х. Ляш, М. Легкий, І. Журківський, маестро — Петро Гончаренко, Н. Монастирська, Н. Легка, Д. Феденко, Ю. Гайдукевич, С. Легка.

Майже у цей самий час, коли розгорнулася широка акція будови Українського Культурного Центру у Воррені, Мічіґен, зрослася думка зорганізувати клясу гри на бандурі з учнів суботньої Школи Українознавства. Ініціятором цієї думки був д-р Роман Блюй. Було трохи і трудноців, не тільки бо було треба піднайти таланoвитого інструктора — Михайла Сердюка та професійного завідуючого — славного бандуриста Петра Гончаренка, але ще й потрібно було переконувати батьків, щоб записували своїх дітей на науку гри на бандурі. І все ж усе переборено, група не тільки створилася, але виступила на святі Державности і Соборности України з гарною програмою, а потім виступала на інших імпрезах.

І тут, як батько одного з цих юних бандуристів дозволю поставити питання: Чи можливо, щоб з таких гуртків вийшли майбутні Китасті, Божки, Гончаренки, Потапенки?... Чи зуміємо з нашої молоді створити авангард у всіх ділянках нашого життя, щоб цей ідеал Незалежности України, можна б якнайскоріше осягнути?... Коли поглянемо на наших юних бандуристів, а заразом учнів Школи Українознавства, тоді можемо сказати, що надія така зроджується, що наше майбутнє прояснюється...

Б. Гай

Орден Хрестоносців відбув 17-ту Велику Раду

Іст Четген, Ню Йорк. (Р. Ю.). — Понад 50 старших пластунів і сеніорів прибули на 17-ту Велику Раду пластового куреня „Ордену Хрестоносців", яка відбулася в днях від 18-19 серпня на пластовій оселі „Вовча Тропа" в Іст Четтемі, Ню Йорк.

Пл. сен. Іван Гвозда був вибраний „Великим Майстром" (курінним) Ордену, який складається з 5-го куреня старших пластунів і 20-го куреня пластунів сеніорів.

Відкриття Ради відбулося в суботу рано. Уступаючий „Великий Майстер", пл. сен. Володимир Рак, провадив Хрестоносців у молитві, цілуванню посвяченого курінного меча і відспіванню „Гимну Хрестоносців". Опісля відбулися наради й дискусії. Обрано президію в складі: пл. сен. Іван Гвозда — предсідник, пл. сен. Володимир Процик і ст. пл. Олекса Лабунька — заступники предсідника, і пл. сен. Петро Наконечний і ст. пл. Михайло Турчин — секретарі.

Пл. сен. Володимир Рак позвітував про пророблену працю за минулі два роки: члени „ОХ" (є понад 30 сеніорів і 70 старших пластунів в Ордені) були дуже активні у пластовій виховній праці. Велика кількість членів є активними пластовими виховниками молоді по станицях, члени „ОХ" були комендантами та булавними на новацьких та юнацьких таборах, були в проводах та інструкторами на вишколах для новацьких і юнацьких виховників, були інструкторами на „Лісовій Школі", є членами Крайової Пластової Старшини, тощо.

Рівнож цього року „Орден Хрестоносців" зорганізував та успішно перевів Окружне Свято Юрія спільно з куренем „Чортополохами". Свято Юрія відбулося в днях 26-27 травня 1979 р. і в ньому взяло участь коло 400 юнаків і юначок східнього побережжя ЗСА.

Хрестоносці також саме тепер помагають у переведенні табору „Єдність — 79", в якому беруть участь скавти з інших народів.

Абсолюторію уділено одноголосно. У дальшій дискусії обговорено плян праці на наступні два роки, та прийнято „Кодекс" для Ордену. Старші пластуни на своїх окремих нарадах прийняли багатьох нових кандидатів та підвищили 14 членів на повний ступінь „Лицаря"

Увечері обрано склади нових проводів. Окрім пл. сен. Івана Гвозди, координуючи працю Ордену в цілістю будуть: пл. сен. Олекса Лабунька — суддя, пл. сен. Володимир Слиж — скарбник і ст. пл. Роман Юзенів — писар.

Пл. сен. Ігор Шуст був переобраний курінним 20-го куреня сеніорів, а провід 5-го куреня ось такий: курінний — Іван Матвіїшин, суддя — Степан Шишка, скарбник — Юрій Кух, писар — Борис Люшняк, прокуратор кандидатів — Роман Гриців і церемоніялмайстер — Ярко Левицький.

Закриття Ради відбулося в суботу ввечері, коли кандидатів було офіційно прийнято до Ордену, а нові члени була „пасовані" та дістали нові лицарські псевда, напр. Чорнило, Ізогіпс, Гартуйсь і т. д.

Помолімось за наших друзів.

ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ

за спокій і вічну радість душ померлих Членів Фонду Катедр Українознавства.

Високопреподобний о. декан Петро Огірко, духовний опікун ФКУ, відслужить тридцять першу Заупокійну Святу Літургію, в п'ятницю 7-го вересня 1979 року, о год. 9-ій ранку, в УКЦеркві Царя Христа, Бостон, Масс., за Блаженної Пам'яті:

ГАЛИНУ ТЕМЧЕНКО
Д-ра ОСИПА КОРОПЕЯ
ЮРІЯ КОРОЛЯ
ПЕТРА ДАНИЛИШИНА
ГРИГОРІЯ ВОВКА
Д-ра РОМАНА ФІЛЬВАРКОВА
АНДРІЯ МОЛИНА
ІВАНА КОРИТКА
МИХАЙЛА ЯБЛІНЧУКА
ВОЛОДИМИРУ МАРТЮК
АНАСТАЗІЮ ДУЖУ
ОМЕЛЯНА МАКОГОНА
Д-ра ГРИГОРІЯ ДМИТРОВА

Всіх ВП. Членів ФКУ просимо про молитви за померлих наших друзів. Де б Ви не були, помоліться в часі відправи Заупокійної Богослужби, щоб поєднатись з нами в поході молитов до Всевишнього за тих, що творили добро.

Вічна пам'ять померлим Членам ФКУ!

ГОЛОВНА ЕКЗЕКУТИВА
ФОНДУ КАТЕДР УКРАЇНОЗНАВСТВА (ФКУ)

У глибокому смутку повідомляємо Рідних, Приятелів і Знайомих, що в суботу, 25-го серпня 1979 року в Донецьку в Україні, на 82-му році життя, відійшла у Вічність наша Незабутня, Найдорожча МАМА, БАБЦЯ І СЕСТРА

бл. п.

МАРІЯ ПІПКА
з роду СИЧИЛО

Народилась в селі Німстів, повіт Любачів, Україна.

Горем прибиті:
син — ЕВГЕН з дружиною ТАМАРОЮ і дочками ЮЛЕЮ І ТАНЕЮ в Донецьку в Україні
дочка — КАТЕРИНА ТУРКІЦ з чоловіком ЙОСИФОМ і синами ІВАНОМ І ЙОСИФОМ в Америці
сестра — МАГДАЛИНА ГУЗАР з родиною в Україні
Ближча і дальша Родина в Америці, Канаді і в Україні

Ділимося сумною вісткою з Рідними і Знайомими, що в четвер вечір, 30 серпня 1979 р., прийнявши Найсвятіші Тайни, упокоїлась в Бозі, наша Найдорожча МАМА, БАБЦЯ І ПРАБАБЦЯ

бл. п.

ОЛЬГА КЛИМКО
з дому БАРАНОВСЬКА

вдова по бл. п. Василеві Климкові, судді в Підгайцях та адвокатові в Глинянах.

ПАНАХИДА в понеділок, 2-го вересня 1979 р., о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Литвин і Литвин в Ірвінґтоні, Н. Дж.

ПОХОРОН у вівторок, 4-го вересня 1979 р., о год. 8:30 рано, з того ж похоронного заведення до церкви св. І. Хрестителя в Нюарку, Н. Дж., а відтак на цвинтар Кальварія в Лонґ Айленд, Н. Й.

Горем прибиті:
донька — ІРЕНА ШПИРКА з мужем ПЕТРОМ
син — ЛЮБОМИР КЛИМКО з дружиною АННОЮ
внуки:
ЛЕСЯ з мужем РОБЕРТОМ
РОМАН, ГАЛЯ І ОЛЕСЬ
правнучка — КЕРЕН
Ближча і дальша Родина

У глибокому горю ділимося болючою вісткою з Рідними, Приятелями та Знайомими, що з Волі Всевишнього, відійшла від нас у Вічність, у вівторок, 28-го серпня 1979 року, на 95-му році життя, наша Найдорожча і Незабутня МАМА, БАБУНЯ І ТЕТА

бл. п.

ОЛЕНА з ЛУЦЕВИХ КОТОВИЧ

вдова по професорові середніх шкіл в Стрию, отаманові УГА, голові і основникові Українського Музичного Інституту ім. Лисенка — Філія у Стрию, голові і членові різних громадських українських установ, бл. п. Володимирові Котовичеві у Стрию.

ПАНАХИДА в п'ятницю, 31-го серпня 1979 р. в похоронному заведенні Бреннена при 858 П. 22 вул., Філядельфія, Па., о год. 8-ій веч.

ПОХОРОН в суботу, 1-го вересня 1979 р. з похоронного заведення, о год. 9 30 ранку до Митрополичого Собору Непорочного Зачаття Преч. Діви Марії при 816 П. Френклін вул. у Філядельфії, Па., на український католицький цвинтар св. Марії у Факс Чейсі.

Сповнені безмежним смутком:
доньки:
НАТАЛІЯ КОТОВИЧ
ІРЕНА СТАРОСОЛЬСЬКА
внук — ВОЛОДИМИР СТАРОСОЛЬСЬКИЙ
шваґер — РОМАН ЛЕСИК
сестрінки — ІГОР І ЛЕВ ПЕСИК з дружинами і дітьми
братанки — МИРОСЛАВ, БОГДАН І СЕВЕРИН ЛУЦЕВИ з дружинами і дітьми
Ближча і дальша Родина в Америці й Україні

ГОВОРИТЬ ЮРІЙ БАДЗЬО: „ПРАВО ЖИТИ"

(Продовження з попереднього числа)

III. Минуле проти сучасного, або міф про український буржуазний націоналізм як маскувальний халат російського шовінізму

(У цьому розділі) я розглядаю теоретичні проблеми націоналізму і на основі аналізу творчої спадщини Т. Шевченка, І. Франка, П. Грабовського і Л. Українки, а також інших документів, доказую, що сучасні „інтернаціоналісти" борці з „українським буржуазним націоналізмом", перебувають в одному таборі з дореволюційними російськими чорносотенцями, а Т. Шевченко, І. Франко, П. Грабовський, Л. Українка за критеріями сучасної партійної пропаганди постають справжніми „українськими буржуазними націоналістами". Вони, зокрема, аж ніяк не воювали проти ідеї самостійности України. Навпаки, І. Франко виразно проголосив її як програму українського, національно-визвольного руху. До речі, ідейна та моральна дискредитація ідеї самостійности Української Держави партійною пропагандою та історіографією має антиконституційний характер, адже право України на утворення окремої незалежної держави записане в Конституції СРСР...

...Безперервна, офіційна пропаганда проти т.зв. українського буржуазного націоналізму давно вже перетворилася на справжню психологічну війну проти національної свідомости українства, проти всього українського народу. Вона є могутнім ідеологічним засобом русифікації українців.

ІУ. Сучасне, або право на зближення зі смертю

Сторонній людині, мабуть, важко уявити собі справжнє становище сучасної України, 50 мільйонового українського народу, що живе в центрі Європи. Пропаганда скаже, що українці мають свою державність, є українські школи, газети, радіо й телепередачі, мільйонними тиражами видаються українські книжки. По-перше, дещо є, але це не заслуга російських інтернаціоналістів, а здобутки української боротьби за свою національну свободу. По-друге, не відразу все можна „зблизити" й „інтернаціоналізувати". По-третє наші наявні умови дуже далекі від елементарно задовільних. Насамперед між офіційним „минулим" і „майбутнім", що їх шовіністичною волею КПРС перетворено в українській дійсності на мертві зони, повноцінне історичне життя народу неможливе...

...У нас по суті (так склалася наша історія) ще не закінчився процес етнічної консолідації народу. Протистояння Західньої і Східньої України ще відчутне, а партійна ідеологія та пропаганда законсервовує таке становище. У спадщину від російської імперії ми отримали розхитаний національний організм. Наше національне відродження не встигло закріпитися. Нинішнє культурне становище України настільки важке, що вироблений нашою невільницькою історією в українців комплекс неповноцінности є серіозним антиукраїнським історичним чинником. Престиж української культури дуже низький. І не випадково, бо вона розвивається однобічно й неповнокровно. Наукова література виходить переважно російською мовою. Українських шкіл у східньоукраїнських містах дуже мало. За змістом вони насправді антиукраїнські, бо виховують українців в дусі „воз'єднання" і „єдиних народів" — спочатку „давньоруського" а потім „радянського". Кіно йде російською мовою, лише деяка частина тиражу дублюється українською мовою для сіл. Телебачення і радіо — теж переважно російською мовою. А основне — якість. Українська культура зведена до рівня пропагандивного придатку до російської культури. На додачу — тотальне переслідування національно свідомих українців, особливо тих, хто хоч півголосом висловлює претензії до національного становища своєї Батьківщини. Людина, що бачить лише парадний фасад „суверенної" України, ужахнулася б від масштабів і міри національного переслідування українців у Радянському Союзі.

У. Перспективи, або слово про єдність людської імперії

Але цю хаотичну і бліду розповідь про сучасну ситуацію в Україні мушу закінчити, бо невдовзі ранок, а ще треба коротко викласти зміст останнього, найважливішого з деяких поглядів, розділу (V-го). Я закінчив його і встиг майже повністю відредагувати. Обсяг — 366 сторінок густого тексту, в основному філософічний, суспільно-політичний і соціологічний аналіз політичної ідеології сучасної КПРС і марксистської теорії комунізму. Висновок мій — оптимістичний погляд на перспективи історичного розвитку радянських націй, у тім числі й української. Основний аргумент — у сфері соціологічної теорії. Радянське суспільство — класово — антагоністичне. КПРС насправді є не партією, а окремим класом, панівним класом, який перебуває в антагоністичних відносинах з іншими класами соціялістичного суспільства. Політична влада в СРСР — у руках партії, а не виборних Рад депутатів трудящих...

...Економічне і духовне становище радянського суспільства вимагає докорінної демократизації країни, а така демократизазія неможлива без політичної свободи, яка мені уявляється в умовах Радянського Союзу у вигляді ідеологічної платформи еврокомунізму: багатопартійність, ідейний та культурний плюралізм неідеологічний характер держави.

Свою соціяльну й суспільно-політичну позицію я кваліфікую як демократичний соціялізм — соціялістична соціяльно-економічна система (загально-суспільна й кооперативна власність на засоби виробництва) плюс демократична, політична структура, яка забезпечує свободу політичної опозиції, вільну критику урядової політики тощо. Вважаю, що демократичний соціялізм є альтернативою як антагоністичним буржуазним суспільствам, так і партійному, антидемократичному радянському соціялізмові. Демократизацію СРСР, усунення диктатури КПРС створять умови для національного відродження України, яка нині теж живе і бореться. Без демократизації СРСР неможлива демократизація міжнародніх відносин, а до світової демократії спонукують такі поважні фактори сучасної цивілізації, як необхідність відвернення світової війни і збереження життєздатним природного становища.

Принципово важливим уважаю теоретичний аналіз соціяльного характеру радянського суспільства і Марксової теорії капіталізму. Антагоністичний характер радянського суспільства, статус КПРС як панівного, експлуататорського класу обгрунтовую за допомогою Марксової категорії приватної власности — в її широкому розумінні — як поділеної, відчуженої праці. Річ у тім, що політичне керівництво суспільством є для КПРС окремим видом праці, отже її приватною власністю, а значить, завдяки цьому КПРС конституювалася, як панівний клас суспільства, при чому такий, що ні з ким не ділить політичної влади. До капіталістичної приватної власності має формально доступ кожна людина незалежно від політичних, релігійних, філософічних та інших поглядів. КПРС відбирає своїх членів залежно від політичної позиції. Тому політична демократія радянського партійного соціялізму не тільки не переросла буржуазійну демократію, а й не доросла ще до неї...

...До 7 год. ранку лишилося 40 хв. Мушу закінчувати. Почуваюся трагічно від того, що не дано мені можливості переконливіше розповісти людям про катастрофічне становище моєї Батьківщини-України. Людей доброї волі прошу повірити на слово: українці в СРСР живуть в умовах тотального, національного гноблення, зазнають постійного переслідування і репресій з боку російських, великодержавних шовіністичних сил. Закликаю світову демократичну громадкість звернути увагу на сьогоднішнє національно-політичне й культурне становище українського народу. А Президію ВР СРСР прошу зробити відповідні висновки про суспільно-політичну й національну ситуацію в Рад. Союзі.

Юрій В. Бадзьо"

У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ...

(Закінчення зі стор. 1)

театрів режисер Володимир Шашаровський.

Святочне слово виголосив учасник походу на Київ підхорунжий Армії УГА й УНР, відомий історик української визвольної боротьби, проф. Лев Шанковський, який накреслив похід на Київ у серпні 1919 року, цієї великої й побідної військової операції Об'єднаних Армій УНР й УГА проти московсько-большевицької Червоної армії.

З черги наступила кульмінаційна й зворущлива точка програми. Голова Ділового Міжкомбатанського Комітету цього свята поручник УГА інс. Микола Алексевич перевів врочисту церемонію презентації й відзначення присутніх 15-ох учасників походу на Київ. Дружина покійного полковника Гата Стефанева п-і Наталія Стефанів враз із молодою студенткою Наталкою Ковалишин під рясні оплески приявних декорували кожного учасника зокрема червоною квіткою-символом жертви крови у збройній боротьбі за українську державність. Відзначеними у цій церемонії були: Іван Данківський, Юрій Аннюк, Матвій Суржко, Юліян Татунчак, Іван Олексищин, Теодозій Сенківський, Лев Шанковський, Василь Сердюк, Валентин Сімянців, Григорій Лучанко, Володимир Рудавський, Іван Левицький, Роман Левицький, Михайло Хомяк та Микола Алексевич.

Слід згадати, що із живучих у Філядельфії учасників походу на Київ, які з причини дуже поважних хворіб чи перешкод не могли особисто взяти участи у святі, є між іншими о. крилошанин Іван Лебедович, польовий духовний 1-го Корпусу УГА, о. Василь Головінський, Теодор Мамчур, Омелян Клос, Володимир Луцишин, Іван Поритко та інші, імен яких цьому дописувачеві не вдалось під цю пору устійнити.

Коротка, але добре підібрана до хвилини свята та добре виконана мистецька програма у підготові актора Володимира Шашаровського виповнила дальшу частину святочної програми її виконали з повним пієтизмом до святочного моменту Наталка Ковалишин (вірш) Михась Кострицький (вірш), сестри Михайлюківни — Оля, Маріянна й Марта (спільна рецитиція), дивізійник Богдан Стефанишин (вірш власного авторства „Київ-наш!") та співак-баритон Василь Найдан (пісні до акомпаньяменту ґітари). Закінчено офіційну святочну частину свята загальним співом українського національного гимну „Ще не вмерла".

З черги Сестрицтво св. Анни при парафії св. Архистратига Михаїла під проводом п-і Олександри Чубатої, як голови, дуже щиро гостило обідом учасників походу на Київ та всіх присутніх на святі українських ветеранів, а розвагову програму під час обіду вела акторка українських театрів співачка Юлія Шашаровська. Виступили молоді бандуристи Теодор і Христофор Боднарі, баритон Василь Найдан (тепер із веселими піснями) та знаменита гумористка Іванна Климовська-„Язичинська", яка своїм природним ярким гумором, цим разом на тему нашого вояцтва, здобула гарячі оплески подяки за її щиросердечні слова гумору й розради нашої „старої і нової войни".

Усні привітання учасників походу на Київ виголосив від імени філядельфійської громади голова місцевого Відділу УККА проф. д-р Петро Стерчо. Від інших братських комбатантських організацій короткі привіти передали Микола Ящук від СВУР та мгр Олександер Луцький від Братства кол. вояків 1-ої Української Дивізії УНА, який теж вніс соленізантам Ювілею — учасникам походу на Київ побратимський вояцький оклик „На Многая Літа!", що за проводом співачки Юлії Шашаровської при мікрофоні підхопили й щиро відспівали усі присутні.

На закінчення програми голова Ділового Міжкомбатантського комітету проф. Микола Алексевич, який у підготовчій праці Комітету чи не найбільше сам доклав труду, склав щиру вояцьку подяку за вшанування цього Ювілею усім священикам, Парафіяльній Раді й Сестрицтву св. Анни при парафії св. Михаїла, ветеранським та громадським організаціям, виконавцям мистецької програми, а зокрема пп. Юлії й Володимирові Шашаровським, які чи не найбільше труду і праці вклали у мистецьку частину свята, а також й подякував голова Ділового Комітету всім громадянам Філядельфії й околиці, що так численно прибули, щоб вшанувати Ювілей 60-их роковин „Свята Української Зброї".

Після закінчення офіційної частини свята присутні ще до пізнього вечора перебували на дозвіллі на свіжому повітрю на розмовах із українськими ветеранами.

Союзові весілля, ювілеї і похорони в Чікаґо

Борис Бережан, студент другого року медицини, син довголітнього секретаря 114-го Відділу УНСоюзу і пані Ольги, теперішньої секретарки цього ж Відділу, одружився з панною Троян у неділю, 5-го серпня. Батько Володимир, на жаль, не дочекався весілля, помер як уже всі приготування до весілля були зроблені. Борис є стипендіянтом УНСоюзу. Він вступив до летунства, де платять досі його видатки получені зі студіями, а тепер покликають його на переслухання, а як Борис скінчить медицину мусить відслужити три роки при війську. Весілля відбулося у німецькому клюбі на Савт — Порт вулиці, а церемонія шлюбу в православній катедрі св. Володимира, що її довершив о. декан Білецький. Гучне весілля з 5- парами дружбів і старостою, вуйком молодого Карпинцем з Віндзору, Канада. Кілька пар буковинців з Віндзору на чолі з бабцею і дідом Карпинцями, кумою Тетяною Мойсюк з чоловіком Мирославом, колишнім організатором УНСоюзу з Детройту. Сестри молодого — Христя Козій і Марійка зі Сейнт Луїсу з чоловіком і двома дрібними дітьми, які були „Флавер ґірл". Оркестра — кращої немає! Промовляли вуйко і дідо молодої, як теж кум Степан Куропась, який зазначив, що Борис є його 46-им похресником і мабуть останнім, бо старших людей вже ніхто за кумів не просить.

Филип Васильовський, колишній довголітній предсідник найбільшого, 221-го Відділу УНСоюзу Братства св. Стефана, кількакратний делегат на конвенції і його дружина Анна, колись активна в УЗХресті і Союзі Українок, дочекалися Золотого ювілею подружжя. Із цього приводу їхні діти — Славка і Володимир влаштували імпрезу в домі Володимира та Ілейн над озером у місті Берінґтоні. У прекрасних приміщеннях так назовні як і внутрі люксусового забудовання Володимира зібрали біля 50 гостей на „коктейль" зовні і обід внутрі. Надворі внуки ювілятів обслугували гостей, а вчередині вдома була обслуга. Відділ 221-ий, що нараховував колись 2,200 членів, сьогодні зійшов до 100. Стара еміґрація вимерла осталася лише нова і кілька дітей старих еміґрантів, що теж вже старіються. Син ювілятів Володимир, працює в „Інтернешенал Гарвестер Ко", фірмі що продукує рільничі машини. Кілька літ з дружиною і дітьми перебув він у Бельґії і Німеччині як як екзекутивний директор цієї фірми в зв'язку з продажем продуктів того підприємства, а два роки тому вернувся і працює в Централі фірми на Мічіґен евеню в Чікаґо.

Ювіляти з приводу ювілею одержали багато дарунків, а Ювілят довшою промовою подякував гостям, що вшанували його з дружиною, та подав деякі поради молодим як жити в згоді і прожити 50 літ у подружжі. В імені тих, що вже відійшли і тих що ще живуть, Степан Куропась привітав Ювілятів як зразкових громадян і союзовців.

Розалія Гуміняк теща бл. п. Петра Пуцила головного касира УНСоюзу померла 11-го серпня, залишивши дочку Стефанію дружину Петра, сина Йосифа, багато внуків і правнуків. Прожила 92 років, спокійно без гомону. Її знімки не було на сторінках газет, про неї ніхто досі не написав. Її чоловік прожив 97 літ, помер 1973 року. Микола Гуміняк, як писала „Свобода" з 30-го травня 1973 р. був останнім, з „Гайдамаків", запомогової організації що проіснувала від 1907-1918 року, а відтак злучилася з Українським Робітничим, тепер (братським) Союзом. Організація видавала газету „Гайдамаки" яку редаґував М. Хандога, що відтак був редактором „Народного Слова" в Пітсбурзі. Ґуміняк, знімка якого була у Свободі з 30 травня 1973 року, жив якийсь час Айова, вирощував бараболю та займався господартвом, коли став організатором „Гайдамаків" переїхав до Чікаго, де його всі знали. Його дружина належала до т. зв. мовчазної більшости, працювала, дбала за дітей, журилася внуками, точно ходила до церкви. Під час приходу нової еміґрації допомагала зокрема тим землякам з Гусакова (Мостиський повіт) звідки походив її чоловік. Погребове заведення союзовця Роздільського і 32 авт похоронили Розалію на цвинтарі Еверґрін біля її мужа. А потім, під час тризни, цю скромну жінку, яка без розголосу працювала для своєї громади, попрощали почесні члени Головного Уряду УНСоюзу — Іван Іванчук і Степан Куропась.

С.Куропась.

ЗАКЛИК

Цього року минає 40 років від дня, коли Патріярх Йосиф одержав єпископські свячення з рук Слуги Божого Митрополита Андрея. Це 40 років праці для Української Церкви й Народу та терпіння за них і за єдність з Петровим Престолом.

Український католицький Єпископат рішив відзначити цей незвичайний ювілей відповідними торжествами в Римі в днях від 20-го до 23-го вересня ц. р. та долучити до нього ще й 50-річчя Синоду українських католицьких єпископів під проводом Митрополита Андрея (1929) та 10-ліття ІУ Архиєпископського Синоду Помісної Української Католицької Церкви й посвячення собору св. Софії в Римі (1969).

Ми звертаємося із сердечним закликом до всіх членів Помісної Української Католицької Церкви та до всіх віруючих українських християн відзначити торжественно цей ювілейний 1979 рік своєю численною участю в римських торжествах, молитовним з'єднанням з Патріярхом і молитвою за нього та за нашу Церкву і Народ, урочистим вшануванням цих подій на місцях в часі поміж вереснем 1979 року і лютим 1980 року.

Просім постійно Христа Спасителя про Його благословення для нашого Патріярха, Владик, Духовних і Мирян.

Слава Ісусу Христу!

Детройт, 15 серпня 1979.
Крайова Управа Українського Патріярхального Товариства в ЗСА